

megszüntek azok az erők, melyek saját hatalmuk biztosítására minden eszközt megragadtak arra, hogy a magyarság és a Szovjetunióban élő népek közé gátat emeljenek, most, hogy mód nyílik arra, hogy közelebb kerüljön egymáshoz a két eddig hazugságokkal mesterségesen elválasztott nép, bizonyára még több magyar mű kerül majd a szovjet olvasóközönség kezébe. Ez a legjobb útja annak, hogy megismerjenek bennünket. Az alapos ismeretség pedig a barátság legbiztosabb záloga.

Lenkei Lajos

Parobek Alajos

1896—1947

Szegénység, szükség és sokszor nyomor volt osztályrésze egészen haláláig, a magyar művész életének ez a szomorú kísérő jelensége végigvonult a közelmúltban elhunyt kiváló szegedi festő életén is.

Parobek Alajos nagy ambícióval készült hivatására. Megtanult mindent, mit módjában volt megtanulni, így a festészetén kívül a rézkarcolást, járatos volt a művészettörténetben, tanult nyelveket, többször járt külföldön, ahol különösen a régi mesterek műveit, azok technikai eljárását tanulmányozta, sőt tapasztalatokat szerzett a képrestaurálás terén is.

Érettségi után a budapesti képzőművészeti főiskolára ment, ahol figurális tanára Réti István, a kiváló művészpedagógus volt. Réti a nagybányai mesterek első generációjához tartozott, tagja volt Ferenczy és Iványi Grünwald körének és művészete sohasem tért el közös mesterüknek, Hollósynak elveitől. Amíg ugyanis Ferenczy és Iványi Grünwald fejlődésük során újabb és újabb ábrázolási problémákon át az absztrakció felé haladtak, Réti kitarzott a naturalizmus mellett. Leggyakrabban interieur-témákat festett. Melegbarna és ezüstszürkékkel telített finom hangulatok ezek, szép, feloldott technikával festve, melyekben a bekomponált kávézgató öreg nénikék nem modellszerűen odafestett képmotívumok, hanem lelkiségükben is, megnyilatkozó emberek.

Ezt a festői felfogást vitte bele Réti tanításába és Parobek is ezt tanulta el. Réti művészete alapjában véve közel állott a régi mesterek festői érzéséhez, de azért világszemlélete a mai kor realizmusán alapult. Ez az érzésszel rokonság vezette el Parobeket a régi mesterek közelebbi megértéséhez és szeretetéhez. A főiskola elvégzése után még egy évig a szentendrei művésztelepen dolgozott, de a régi mesterekhez való vonzódását a művésztelep korszerű eszméktől telített légköre sem gyöngítette, sőt ezen későbbi párisi és müncheni utazásán szerzett tapasztalatai sem változtattak. Évfolyamtársai (Banáti, Sverák, Pándy, Batthyány) hamarosan emancipálódnak Réti hatása alól és a korszerű festészet vonalán haladnak tovább, de Parobek épp az ellenkező irányba lendül és

még nagyobb bensőséggel fordul eszményképei: Velasquez, Goya és a németalföldiek felé.

Amikor a húszas évek elején hazakerül Szegedre, magával hozza a barnák és szürkék poézisét, de ebben — Réti kendőzetlen realitásával ellentétben — benne volt a régi mesterek páthosza. Mindezeket az értékeket azonban egyénien, temperamentumos festői előadásban tudta visszaadni. Erős meggyőződése volt, hogy a festő legfőbb erénye az ábrázolási tudás és ezt művében ragyogtatnia is kell. A régiek is ezen keresztül gyakorolták rá a legfőbb vonzó erőt. Annyira közel érezte magát hozzájuk, hogy nemcsak tárgyának felfogásában, képeinek kompozíciós elrendezésében vagy festői szemléletében követte őket, de átvette technikájukat, így egyebek közt alkalmazta a lazúros technikát is a pasztózus festékfelrakás mellett. Aktos kompozícióit romantikus tájképkörnyezettel festi, Golgotáiban a drámai mozgalmasságot keresi, parasztsánereiben pedig a németalföldiek életkedve és anekdótikus közlékenysége támad új életre. Törekedett mindezeket klasszikus erejű, mély zengésű megjelenítésben megfesteni.

Képei festészetének ebben a szakában még nyugodt tónusokból összeszerkesztett, kiegyensúlyozott megjelenésű művek, ahol az emóciót inkább a friss ecsetkezelés fejezi ki (Cigányok, Ónarckép a városi képtárban); később már az ellentétekre épített képhatásokra tér át, melyeken a sötét alapból kivillanó világos foltok mozgalmassága adja meg festészetének jellegét. Ezeket az ellentéteket a továbbiakban a fehértől a keményen odafestett feketéig kiszélesített skálába viszi át.

Ekkor azonban belátta, hogy a régi mesterek módján a mai művész nem tud újat nyújtani, sem ugyanazt jobban elmondani nem képes, sőt még megközelítően sem, de azt a ténnyt is felismerte, hogy a mai művésze nem léphet ki a saját korából és a mai művészetének mások a mondanivalói. Ez a megismerés nagy lelki-vívódásokat okozott nála, hiszen a régiek művészetébe annyira beleélte magát, hogy a ma művészete neki mindvégig idegen maradt. Nem szerette és ezt nem is titkolta soha. Mégis a harmincas évek folyamán témáiban és felfogásában már közeledett a mai kor művésztéhez. Képein plein air hatásokat keresett, színeit erősen felfokozta, nem egyszer a színbeli egyensúly rovására. Leggyakrabban tápéi legények és lányok együttesét ábrázolta, továbbra is derűs, anekdótikus hangon, vagy pathetikusan, barokkos formagazdasággal, de a mai festészet racionális problémakeresése, optikai valóságokat figyelő festői szemlélete, stílusbeli tömörsége kimaradt festészetéből. Ahhoz a festőtípushoz tartozott, amely szívesen beszél el eseményeket vagy mutat be mozzanatokot az emberi életből és az ember lelki vagy kedélybeli megnyilvánulásai jobban érdeklik, mint a természet festőisége vagy új meglátások után való kutatás. Szerette a helyi témákat és újabban történelmi tárggyal is próbákozott.

Parobek sok képet festett, de nem egyszer kénytelen volt engedni művészi meggyőződéséből és függetlenségéből, mikor a kenyér miatt tekintettel volt a ki nem művelt nyárspolgári ízlésre, amely a képtől is csak könnyű szórakozást vár szűken juttatott pénzéért s a képet szobadísznél egyébként nem tekinti. Ez a képzőművészeti tudatlansággal párosult fogyatékos ízlés képtelen esztétikumot felismerni és abban gyönyörködni. Parobek tehetséges festő volt és képzőművészeti állapotainkra vet első sorban szomorú fényt, hogy egy festő idejének és munkacerejének tekintélyes részét művészi igényektől mentes nyárspolgári szükséglet kiszolgálására kénytelen fordítani, mert a tiszta művészet csak igen keveseknél talál megértésre és megbecsülésre.

Dorogi Imre

A szegedi Egyetemi Énekkar svájci és ausztriai hangversenykörútja

Bartók és Kodály kórusműveinek diadalútja és sikerek sorozata volt a szegedi Egyetemi Énekkar négyhetes svájci és ausztriai turnéja Kertész Lajos karnagy vezetésével. Az állomások Svájcban Zürich, Bern, Fribourg, Neuchatel és Basel voltak, Ausztriában pedig Innsbruck, Salzburg és Bécs. Nyolc önálló hangversenyt tartottak és öt ízben szerepeltek a rádiók mikrofonja előtt, de ezen kívül még számos kisebb-nagyobb külön szereplés is gazdagította a műsort. A gerinc mindig Bartók és Kodály műveinek sorozata volt (Jézus és a kufárok, Mátrai képek, stb.), változatossá téve Bárdos és Péter kórusműveivel, végül Arcadelt, Palestrina, Händel, Orlandus Lassus, Lully és Janequin csodálatosan szép kórusaival. A hangversenyekről bő kommentálásokban emlékeztek meg a külföld nagy lapjai (Neue Zürcher Zeitung, Die Tat, La Liberté, Freiburger Nachrichten, Der Bund, Feuille d'avis de Neuchatel, La Tribune de Genève) és lelkes hangú méltatások, interjúk, fényképes riportok, a bécsi polgármesteri fogadás, valamint a magyar közélet előkelőségeinek elismerő nyilatkozatai tették teljessé a sikert. Július 2-án indultak el a szegedi Egyetem dalnokai, 31-én érkeztek vissza: az 58 főből álló gárda több, jobb szolgálatot tett Svájcban és Ausztriában a magyarság megbecsülése érdekében, mint bármilyen hangos propaganda.